

ANALIZA DANYCH POCHODZĄCYCH Z NARODOWYCH SPISÓW Powszechnych LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011 I 2021

Zeszyt 1

Stan i zmiana liczby ludności w województwie kujawsko-pomorskim
na tle kraju i pozostałych województw

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

ANALIZA DANYCH POCHODZĄCYCH Z NARODOWYCH SPISÓW Powszechnych LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011 I 2021

Zeszyt 1

Stan i zmiana liczby ludności w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju i pozostałych województw

Opracowanie zostało wykonane
w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
w Oddziale w Bydgoszczy

Autorka:

Katarzyna Glinkowska

Bydgoszcz 2023

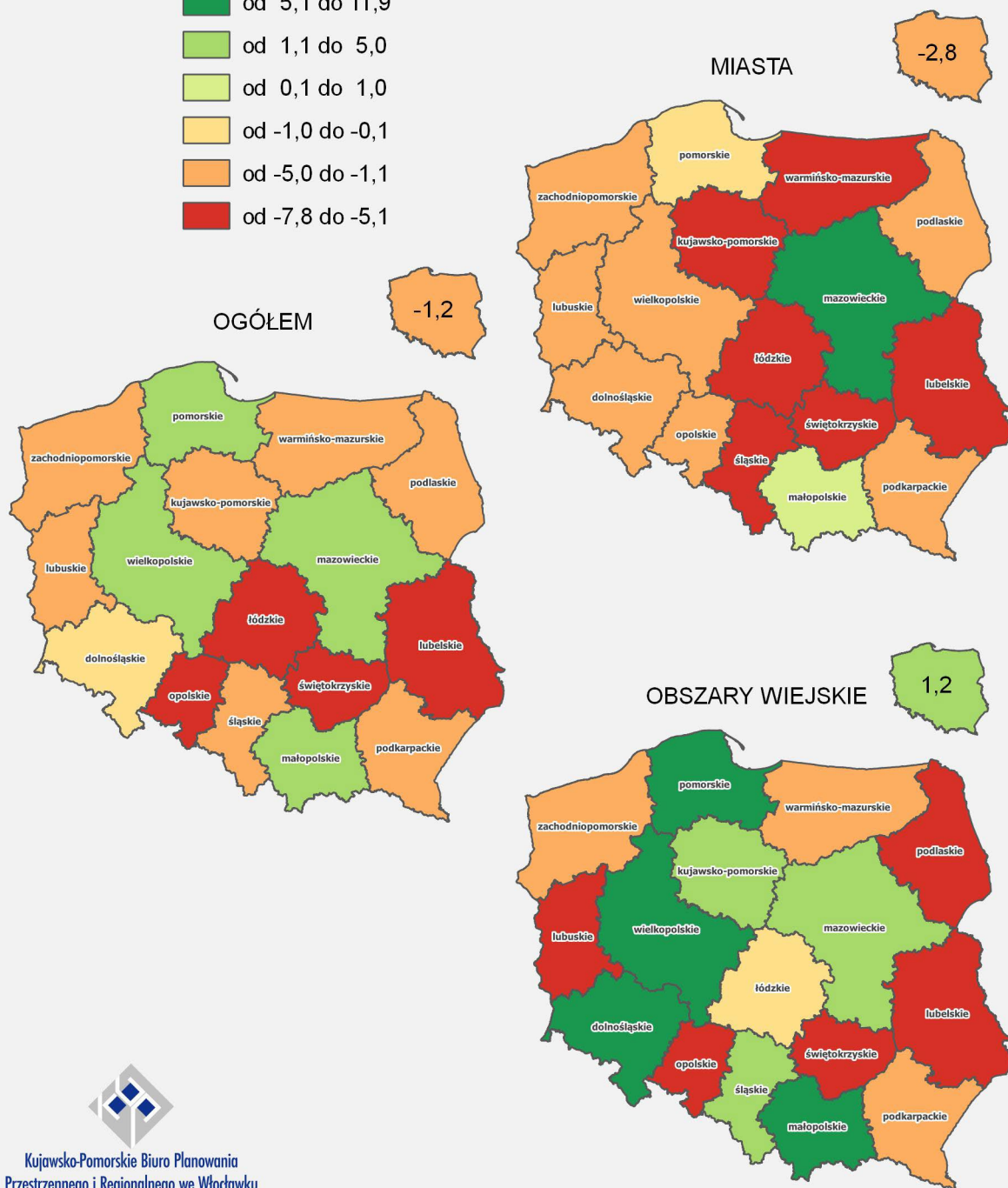
W dniach od 1 kwietnia 2021 r. do 30 września 2021 r. Główny Urząd Statystyczny przeprowadził Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 (NSP2021). We wrześniu 2022 r. opublikowany został pierwszy zestaw ostatecznych danych dotyczących liczby ludności, są one dostępne na stronie Banku Danych Lokalnych GUS. Dane te na chwilę obecną można uznać za najbardziej aktualną i kompletną informację dotyczącą populacji zamieszkującej terytorium kraju. W niniejszym zeszycie poddano analizie dane dotyczące liczby ludności w województwach ogółem, w miastach i na obszarach wiejskich wg tzw. definicji krajowej, zgodnie z którą GUS do tej kategorii ludności zalicza osoby stale zamieszkujące w Polsce przez okres co najmniej 3 miesiące, w tym osoby czasowo przebywające za granicą, które zachowały stałe zameldowanie w Polsce bez względu na okres swojej nieobecności w kraju. W tej liczbie nie są ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Według danych NSP2021 w 2021 r. województwo kujawsko-pomorskie zamieszkiwało 2 027 261 osób. W stosunku do danych z poprzedniego Spisu, który odbył się w 2011 r. w regionie nastąpił spadek liczby ludności o 3,4% (o 70 374 osób, dla porównania stanowiło to więcej o prawie 800 osób, niż wynosiła odnotowana w NSP w 2021 r. liczba ludności dla miasta Inowrocław). Jednocześnie województwo utrzymało swoją pozycję pod względem liczby ludności wśród pozostałych regionów (podobnie jak większość województw – jedyne województwa, których pozycja się zmieniła to lubelskie, które spadło z 8. na 9. i podkarpackie, które poprawiło swoją pozycję z 9. na 8.) – województwo kujawsko-pomorskie było 10. pod względem liczby ludności regionem w Polsce (licząc od regionu o największej liczbie ludności), z udziałem w liczbie ludności całego kraju wynoszącym 5,3% (w stosunku do 2011 r. odnotowano niewielki spadek udziału w całkowitej populacji kraju - o 0,1 p. proc.).

W badanym okresie wzrostem liczby ludności cechowały się tylko 4 województwa - mazowieckie, pomorskie, małopolskie i wielkopolskie, a na tle pozostałych regionów odnotowany spadek dla województwa dolnośląskiego można uznać, że miał charakter marginalny - wynosił -0,4%. W pozostałych 11 województwach nastąpił wyraźny spadek liczby ludności - od -1,6% dla województwa podkarpackiego do aż -6,6% dla województwa świętokrzyskiego. Na tle województw, które w badanym okresie odnotowały ubytek ludności zmiana, która nastąpiła w województwie kujawsko-pomorskim nie należała do największych. Była o połowę niższa od najwyższej notowanej wartości i wynosiła -3,4%. Wśród regionów cechujących się spadkiem liczby ludności kujawsko-pomorskie plasowało się na 4. pozycji pod względem jego wartości (licząc od województw o najniższej wartości spadku), a zaznaczyć należy również, że w 4 regionach odnotowany spadek był wysoki i wynosił ponad 5,0% (łódzkie, lubelskie, opolskie i świętokrzyskie).

Niemniej jednak, o ile wśród wszystkich 16 regionów kujawsko-pomorskie pod względem zmiany całkowitej liczby ludności znajduje się w połowie stawki i na tle pozostałych regionów jego sytuacja nie należy do najgorszych, to notowany dla niego spadek liczby ludności prawie 3-krotnie przewyższa średnią zmianę notowaną w całym kraju (wynoszącą -1,2%), a dotychczasowe prognozy demograficzne oraz bieżące dane dotyczące utrzymujących się ujemnych wartości przyrostu naturalnego oraz salda migracji wskazują, że proces wyludniania się województwa w najbliższych latach będzie się pogłębiać.

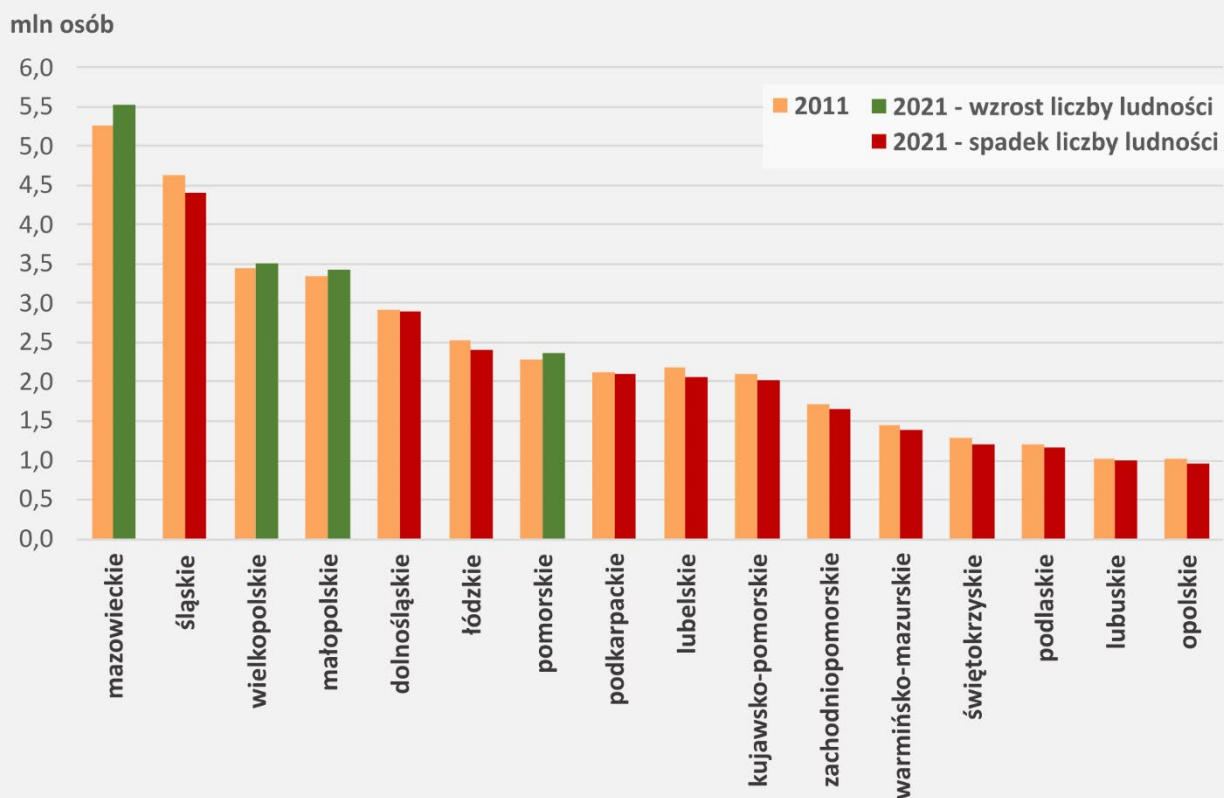
Zmiana liczby ludności między 2011 r. i 2021 r.
wg danych z Narodowych Spisów Powszechnych
Ludności i Mieszkań
[%]

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przemysłowego i Regionalnego we Włocławku

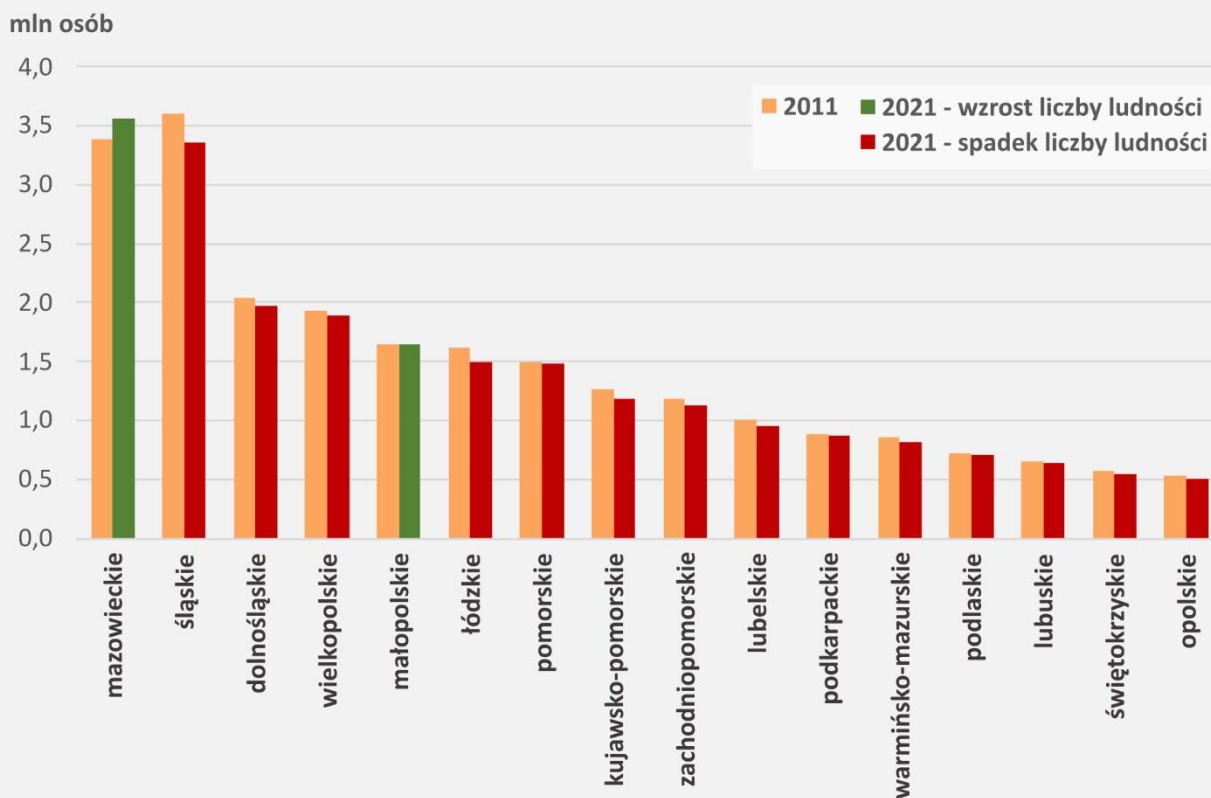
Źródło: NSP 2011, NSP 2021

Wykres 1. Liczba ludności ogółem w województwach w 2011 r. i 2021 r. (z określeniem charakteru zmiany bezwzględnej w stosunku do 2011 r.)

Źródło: NSP 2011, NSP 2021

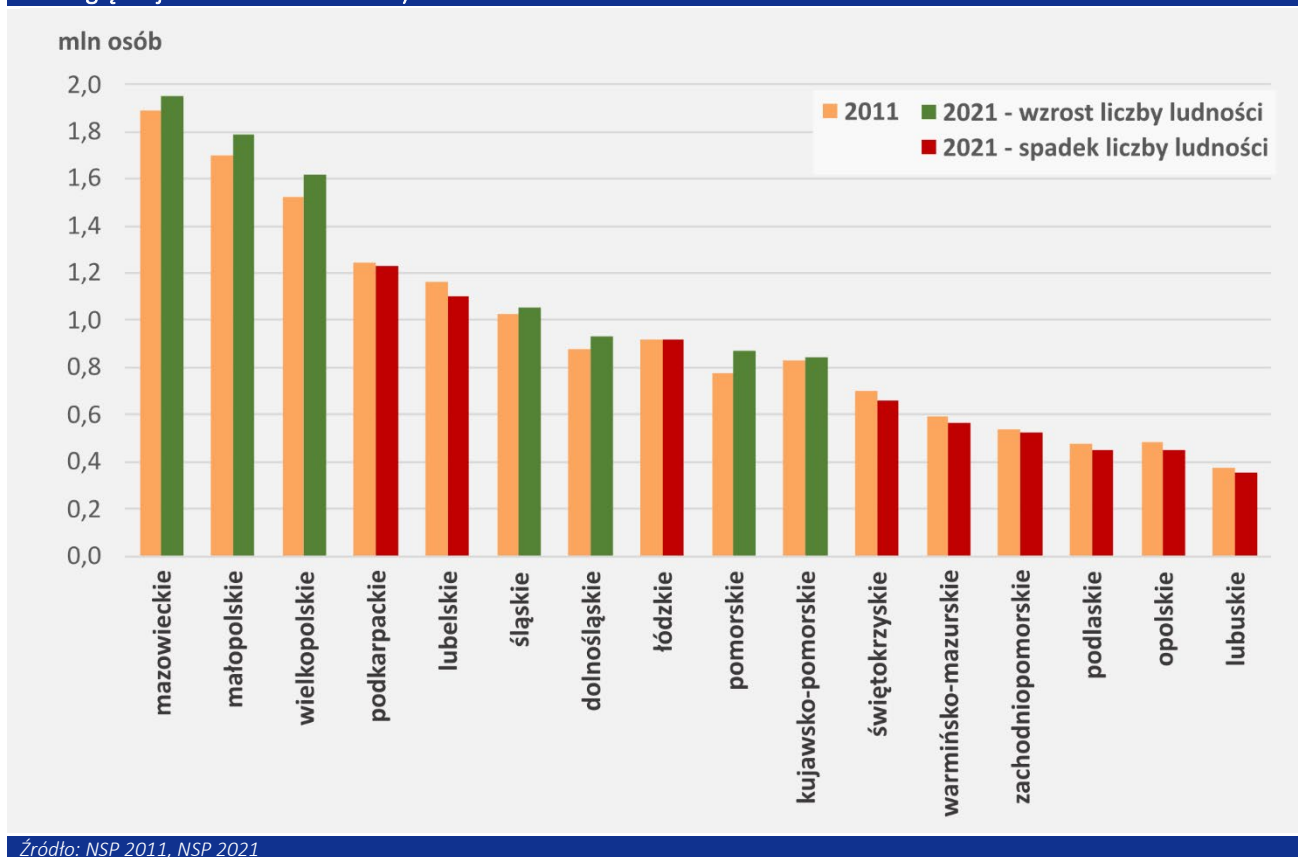
Wykres 2. Liczba ludności w miastach w województwach w 2011 r. i 2021 r. (z określeniem charakteru zmiany bezwzględnej w stosunku do 2011 r.)

Źródło: NSP 2011, NSP 2021

W województwie kujawsko-pomorskim za ubytek liczby ludności przede wszystkim odpowiadały miasta. Generalnie w większości regionów (poza województwem mazowieckim, które odnotowało wzrost liczby ludności miejskiej aż o 5,4% oraz małopolskim, dla którego miast notowana zmiana była dodatnia jednak miała charakter marginalny – wynosiła +0,4%) obszary miejskie cechowały się ubytkiem liczby ludności. W kujawsko-pomorskim spadek liczby ludności dla tych obszarów był wysoki i kształtował się na poziomie 6,6% względem 2011 r. (było to łącznie 84 031 osób), co jednocześnie dawało 4. najwyższą bezwzględną wielkość spadku w kraju na 14 regionów, w których miasta traciły ludność. Jednocześnie procentowy spadek liczby ludności miejskiej jaki nastąpił w województwie (wynoszący -6,6%) był ponad 2-krotnie wyższy od przeciętnie występującego w miastach w całym kraju (-2,8%). W poszczególnych regionach spadek liczby ludności miejskiej wynosił od -0,8% dla województwa pomorskiego do aż -7,8% dla województwa łódzkiego, a w 6 regionach wartość spadku była wyższa niż 5,0% (poza kujawsko-pomorskim w łódzkim, warmińsko-mazurskim, lubelskim, świętokrzyskim i śląskim).

Wykres 3. Liczba ludności na obszarach wiejskich w województwach w 2011 r. i 2021 r. (z określeniem charakteru zmiany bezwzględnej w stosunku do 2011 r.)

Źródło: NSP 2011, NSP 2021

W przeciwieństwie do miast, na obszarach wiejskich pomiędzy 2011 r. i 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpił wzrost liczby ludności. Miał on stosunkowo niewielką wartość – wynosił 1,6% (13 657 osób) i był najniższy spośród 7 województw, w których odnotowano wzrost liczby ludności (jednocześnie zmiana dla kujawsko-pomorskiego była tylko nieznacznie wyższa od przeciętnej zmiany liczby ludności na obszarach wiejskich notowanej dla całego kraju, wynoszącej +1,2%). Poza kujawsko-pomorskim, przyrost ludności na obszarach wiejskich w badanym okresie wystąpił w województwach śląskim, mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim, wielkopolskim i pomorskim, w których wynosił od 2,2% do aż 11,9%. Należy pamiętać, że wzrost liczby mieszkańców na tych obszarach nie jest zjawiskiem rozłożonym jednorodnie w przestrzeni województw i najczęściej dotyczy stref podmiejskich dużych ośrodków miejskich, gdzie zachodzą intensywne procesy suburbanizacji, a w regionach cechujących się zdecydowanym wzrostem liczby ludności na obszarach wiejskich procesy te zachodzą z większym natężeniem. Z drugiej strony zdecydowany spadek liczby mieszkańców obszarów wiejskich nastąpił w 8 regionach i wynosił od -1,3% w

województwie podkarpackim do aż -7,7% w województwie opolskim, natomiast ubytek dla województwa łódzkiego wynoszący -0,3% można uznać za wartość marginalną.

Dodatkowo w przypadku niektórych województw spadek liczby ludności na obszarach wiejskich związany był nie tylko z procesami wyludniania się na skutek migracji i/lub występowania niskich wartości przyrostu naturalnego, ale również w wyniku zmian granic gmin (włączenia obszarów wiejskich w granice miast) lub w mniejszym stopniu zmian związanych z nadaniem miejscowościom wiejskim statusu miasta. Do najbardziej spektakularnych przykładów, które w dużej mierze mogły rzutować na odnotowany pomiędzy 2011 r. i 2021 r. ubytek ludności wiejskiej (zwłaszcza biorąc pod uwagę, że zmiany te dotyczą obszarów podmiejskich znajdujących się w sąsiedztwie dużych miast, które z reguły cechują się wzrostem liczby ludności będącej wynikiem zachodzących procesów suburbanizacji) należą: w województwie lubuskim włączenie gminy wiejskiej Zielona Góra do gminy miejskiej Zielona Góra (zwiększenie liczby ludności miasta w 2015 r. o około 19,6 tys. osób – taka była liczba ludności gminy wiejskiej Zielona Góra w 2014 r.), w województwie opolskim w wyniku zmiany granic miasta Opole w 2017 r. i włączenia obszarów z kilku sołectw sąsiadujących z miastem nastąpił wzrost liczby ludności miasta o około 9,4 tys. osób oraz w województwie podkarpackim kilkukrotne zmiany granic miasta Rzeszowa (w 2017 r., 2018 r. oraz 2021 r.) w wyniku których miasto zyskało około 5,3 tys. mieszkańców.

Reasumując, województwo kujawsko-pomorskie jest jednym z regionów, które pod względem zmian liczby ludności powielają trendy krajowe – cechuje się spadkiem liczby ludności ogółem przy wzroście liczby ludności na obszarach wiejskich i spadku liczby ludności zamieszkującej miasta. Podobna sytuacja zarówno pod względem występujących trendów, jak i natężenia zachodzących zmian na poziomie regionów jak w kujawsko-pomorskim występowała w województwie śląskim (w tym regionie zarówno notowane ubytki jak i wzrosty zachodziły z nieznacznie większym nasileniem niż w kujawsko-pomorskim - różnica rzędu 0,3-1,5 p. proc.). Trzecim województwem o podobnych trendach zmian liczby ludności było dolnośląskie, jednak występujące tam wartości zmian odznaczały się o wiele bardziej pozytywnym charakterem - spadek liczby ludności ogółem można uznać za wartość marginalną (-0,4%), spadek liczby ludności w miastach był o połowę niższy niż w kujawsko-pomorskim i śląskim, natomiast wzrost liczby ludności na obszarach wiejskich 2-3-krotnie wyższy. W ponad połowie województw (w 9 regionach – podkarpackim, zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim, lubelskim, podlaskim, lubuskim, świętokrzyskim, opolskim i łódzkim) spadek liczby ludności był wynikiem negatywnych trendów zmian liczby ludności zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. Pozytywnie na tle pozostałych regionów wyróżniały się przede wszystkim województwa mazowieckie i małopolskie, gdzie na wzrost liczby ludności ogółem składał się zarówno wzrost liczby ludności w miastach jak i na obszarach wiejskich, a także pomorskie i wielkopolskie, gdzie również występował wzrost liczby ludności ogółem, przy czym notowały one bardzo duży wzrost liczby ludności na obszarach wiejskich (najwyższe wzrosty w kraju) oraz stosunkowo niskie spadki liczby ludności w miastach.

Tab. 1. Liczba ludności w województwach w 2011 r. i 2021 r. wg Narodowych Spisów Powszechnych Ludności i Mieszkań¹

Nazwa	ogółem				w miastach				na obszarach wiejskich			
	2011	2021	zmiana bezwzględna 2011-2021	2011=100%	2011	2021	zmiana bezwzględna 2011-2021	2011=100%	2011	2021	zmiana bezwzględna 2011-2021	2011=100%
Polska	38 511 824	38 036 118	-475 706	98,8	23 405 892	22 748 772	-657 120	97,2	15 105 932	15 287 346	181 414	101,2
dolnośląskie	2 915 241	2 904 894	-10 347	99,6	2 037 736	1 974 331	-63 405	96,9	877 505	930 563	53 058	106,0
kujawsko-pomorskie	2 097 635	2 027 261	-70 374	96,6	1 269 821	1 185 790	-84 031	93,4	827 814	841 471	13 657	101,6
lubelskie	2 175 700	2 052 340	-123 360	94,3	1 011 528	949 797	-61 731	93,9	1 164 172	1 102 543	-61 629	94,7
lubuskie	1 022 843	991 213	-31 630	96,9	649 297	640 591	-8 706	98,7	373 546	350 622	-22 924	93,9
łódzkie	2 538 677	2 410 286	-128 391	94,9	1 621 763	1 495 773	-125 990	92,2	916 914	914 513	-2 401	99,7
małopolskie	3 337 471	3 432 295	94 824	102,8	1 640 965	1 648 135	7 170	100,4	1 696 506	1 784 160	87 654	105,2
mazowieckie	5 268 660	5 514 699	246 039	104,7	3 381 717	3 565 294	183 577	105,4	1 886 943	1 949 405	62 462	103,3
opolskie	1 016 212	954 133	-62 079	93,9	532 217	507 273	-24 944	95,3	483 995	446 860	-37 135	92,3
podkarpackie	2 127 286	2 093 360	-33 926	98,4	881 665	864 059	-17 606	98,0	1 245 621	1 229 301	-16 320	98,7
podlaskie	1 202 365	1 154 283	-48 082	96,0	724 547	703 130	-21 417	97,0	477 818	451 153	-26 665	94,4
pomorskie	2 276 174	2 357 320	81 146	103,6	1 498 272	1 486 516	-11 756	99,2	777 902	870 804	92 902	111,9
śląskie	4 630 366	4 402 950	-227 416	95,1	3 601 602	3 351 962	-249 640	93,1	1 028 764	1 050 988	22 224	102,2
świętokrzyskie	1 280 721	1 196 557	-84 164	93,4	577 842	538 918	-38 924	93,3	702 879	657 639	-45 240	93,6
warmińsko-mazurskie	1 452 147	1 382 232	-69 915	95,2	863 355	819 034	-44 321	94,9	588 792	563 198	-25 594	95,7
wielkopolskie	3 447 441	3 504 579	57 138	101,7	1 925 817	1 884 888	-40 929	97,9	1 521 624	1 619 691	98 067	106,4
zachodniopomorskie	1 722 885	1 657 716	-65 169	96,2	1 187 748	1 133 281	-54 467	95,4	535 137	524 435	-10 702	98,0

Źródło: NSP 2011, NSP 2021

¹ W tabeli kolorami oznaczono odnotowany charakter zmian liczby ludności - czerwonym spadek, zielonym wzrost.

Stan i zmiana liczby ludności w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju i pozostałych województw